

Barne-, likestillings og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Også sendt pr. e-post: postmottak@bld.dep.no

Deres ref.:
14/2625

Dok. nr.: 186730

Saksbehandler: Trude Molvik
tm@advokatforeningen.no

04.12.2014

Høring - Forslag til ny lov om klageorganer for forbrukersaker

1. Innledning

Vi viser til departementets høringsbrev av 8.10.2014 vedrørende ovennevnte høring.

Det er en prioritert oppgave for Advokatforeningen å drive rettspolitisk arbeid gjennom høringsuttalelser. Advokatforeningen har derfor en rekke lovutvalg inndelt etter fagområder. I våre lovutvalg sitter advokater med særskilte kunnskaper innenfor det aktuelle fagfelt og hvert lovutvalg består av advokater med ulik erfaringsbakgrunn og kompetanse innenfor fagområdet. Arbeidet i lovutvalgene er frivillig og ulønnet.

Advokatforeningen ser det som sin oppgave å være en uavhengig høringsinstans med fokus på rettssikkerhet og på kvaliteten av den foreslåtte lovgivningen.

I saker som angår advokaters rammevilkår vil imidlertid regelendringen også bli vurdert opp mot advokatbransjens interesser. Det vil i disse tilfellene bli opplyst at vi uttaler oss som en berørt bransjeorganisasjon og ikke som et uavhengig ekspertorgan. Årsaken til at vi sondrer mellom disse rollene er at vi ønsker å opprettholde og videreutvikle den troverdighet Advokatforeningen har som et uavhengig og upolitisk ekspertorgan i lovgivningsprosessen.

I den foreliggende sak uttaler Advokatforeningen seg som ekspertorgan. Saken er forelagt lovutvalget for sivilprosess og voldgift. Lovutvalget består av Anders S. Ryssdal (leder), Borgar Høgtveit Berg, Knut Boye, Knut Erik Marthinussen Harjang, Nina Monssen og Ola Øverseth Nisja.

Advokatforeningen avgir følgende høringsuttalelse:

Bakgrunn

Advokatforeningen har mottatt forslag til lov om klageorganer for forbrukersaker og tilhørende forskrift, samt høringsnotatet fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Foranledningen er gjennomføring av ADR-direktivet og ODR-forordningen i norsk rett.

Lovutkastet skal gjelde for klageorganer, herunder klagenemnder og meklingsorganer, som skal behandle tvister angående vare- og tjenestekontrakter mellom næringsdrivende og forbruker.

Advokatforeningen hilser i hovedsak lovforslaget og høringsutkastet velkommen. Hovedformålet er å etablere et system som sikrer forbrukerne god og uavhengig bistand til å løse tvister med næringsdrivende, uten å måtte gå veien om domstolsbehandling. Forslaget er tenkt som en utvidelse av den allerede eksisterende utenrettslig klagebehandlingen for forbrukersaker, som i dag kun dekker enkelte sektorer innenfor forbrukerområdet, samt å skape en felles lovgivning for disse klageorganene. I tillegg skal lovforslaget være en inkorporering av ADR-direktivet og ODR-forordningen, i samsvar med EØS-avtalen. Advokatforeningen mener at en felles, enhetlig lovgivning for klageorganene på forbrukerområdet, både i Norge og i EØS-området, styrker likebehandlingsprinsippet i sivile saker, samt sikrer en nøytral, uavhengig og forsvarlig saksbehandling.

Advokatforeningen er i hovedsak positiv til lovforslaget, men har enkelte bemerkninger, spesielt knyttet til den prosessuelle delen av lovforslaget og bemerkninger i høringsnotatet. Til de enkelte forslag skal bemerkes:

Generelle bemerkninger – reguleringer utenfor loven

Advokatforeningen vil bemerke at flere av lovforslagets bestemmelser henviser til videre regulering i forskrift eller det enkelte klageorgans egne vedtekter. I tillegg skal tvisteloven gjelde "så langt den passer". Advokatforeningen mener at denne formuleringen er uheldig og bør søkes unngått, siden den er egnet til å skape forvirring og lite forutberegnelighet for både forbrukeren og den næringsdrivende. På et område hvor saksbehandlingen skal være forenklet og i stor grad foretas uten rettslig bistand, bør loven være oversiktlig og tilpasses slik at partene kan forholde seg til én lov, slik at de slipper å undersøke nærmere reguleringer i både forskrifter, vedtekter og tvisteloven.

Til pkt. 7 – Lovens virkeområde og klageorganets saklige kompetanse

Advokatforeningen mener at lovens virkeområde bør klarlegges nærmere, og om det er enkelte vare- eller tjenestekontrakter som faller utenfor lovens virkeområde. Slik lovforslagets § 2 er formulert, er det blant annet uklart hvorvidt loven omfatter kjøp av aksjer og såkalt time share, altså at man kjøper seg bruksrett til en bestemt bolig i en tidsperiode. Sistnevnte er en form for leie av bolig som etter departementets mening omfattes av loven.

Advokatforeningen mener at enkelte forhold i forbindelse med klageorganets saklige kompetanse om behandling av klager fra forbrukere bosatt i andre EØS-stater, bør klarlegges nærmere. Det fremstår som uklart om kravet til kontradiksjon vil være oppfylt, herunder hvilket språk saksbehandlingen skal foregå på og om det vil være nødvendig og mulig å anvende tolk.

Til pkt. 8.7 – Litispendensvirkninger og avbrytelse av foreldelse

Advokatforeningen støtter forslaget om at behandling i nemnd skal ha litispensvirkninger og

avbryte foreldelsesfristen. Det bør imidlertid inntas en egen bestemmelse i loven om foreldelsesfristen slik som ved litispendensvirkningene, eventuelt en henvisning til foreldelsesloven § 16 nr. 2 bokstav a).

Advokatforeningen mener at behandling i meklingsorganer også bør ha litispendensvirkning og avbrytelse av foreldelsesfrist. De samme hensyn som gjør seg gjeldende for at disse virkningene skal gjelde for behandling i nemnd, gjelder også for meklingsorganer, spesielt i de tilfellene hvor nemnda avsier en rådgivende uttalelse. I høringsnotatet uttales følgende:

"En lang saksbehandling bør ikke gå utover forbruker som må avvente nemndas rådgivende uttalelse før vedkommende eventuelt kan bringe saken til domstolen."

Det er ikke hensiktsmessig at en sak som er til behandling i et meklingsorgan samtidig kan behandles i et annet organ, siden det foreligger risiko for motstridende utfall også ved behandling i meklingsorganer. Siden det er en sammenheng mellom litispendensvirkningene og avbrytelse av foreldelsesfristen, bør også behandling i meklingsorganer føre til at foreldelsesfristen avbrytes.

I høringsnotatet peker departementet på at ved behandling i meklingsorganer kan partene avslutte meklingen og gå til domstolene. Dette skiller seg ikke i det vesentlige fra partenes muligheter til å trekke seg fra saken ved behandling i nemnda.

Dersom behandling i meklingsorganer skal gis litispendensvirkninger og føre til avbrytelse av foreldelsesfrist, vil det være nødvendig med en lovendring.

Til pkt. 9 – Forbrukerrådet som meklingsorgan

Advokatforeningen er skeptisk til at Forbrukerrådet skal opptre som meklingsorgan i forbrukersaker som ikke kan behandles av annet klageorgan. Lovforslaget og forskriften legger opp til at klageorganene som opprettes skal være nøytrale og bestå av representanter fra begge sider. Forbrukerrådet er imidlertid ikke et nøytralt organ, og arbeider i utgangspunktet med å styrke forbrukerrettigheter. I tillegg har ikke næringsdrivende klageadgang til Forbrukerrådet. I høringsnotatet uttrykker departementet et ønske om at det skal være opp til klageorganet selv om det skal motta klager fra næringsdrivende. Dersom Forbrukerrådet skal opptre som meklingsorgan på de områder hvor det ikke er opprettet et annet klageorgan, bør det åpnes for at også næringsdrivende kan sende inn klager til Forbrukerrådet innenfor de sektorene hvor dette er hensiktsmessig.

Advokatforeningen mener derfor at Forbrukerrådet ikke er egnet til å opptre som meklingsorgan i slike saker, når et av hensynene i lovforslaget er at slike tvister skal behandles av et nøytralt organ. Advokatforeningen bemerker at dette er også påpekt av enkelte representanter fra næringsvidet.

Advokatforeningen stiller seg derfor positiv til forslaget om at det som et alternativ foreslås etablert et nytt meklingsorgan for saker som ikke kan behandles av et annet tilfredsstillende

tilbud. At tvistene behandles av et nøytralt klageorgan er et viktig rettssikkerhetshensyn som Advokatforeningen mener det er viktig å vareta ved opprettelsen av nye klageorgan.

Til pkt. 10.3.1 – Hvem skal ha klageadgang?

Advokatforeningen mener det er viktig at både forbrukeren og den næringsdrivende skal ha klageadgang til klageorganene. Dette fordi begge parter skal ha lik adgang til behandling av tvisten. I likhet med forbrukeren vil den næringsdrivende i flere tilfeller også være tjent med at behandling av tvisten skjer på et lavere nivå, spesielt på grunn av omdømmerisiko ved å gå til domstolene.

Advokatforeningen stiller seg derfor positiv til at det åpnes for at klageorganet selv kan avgjøre om det skal motta klager fra næringsdrivende, avhengig av om det er hensiktsmessig innenfor den sektor som tvisten gjelder.

Til pkt. 10.4 – Tvistebeløp

Advokatforeningen mener at tvistebeløpets øvre grense ikke bør settes over 125.000 kroner, siden dette er beløpsgrensen for småkravprosessen i de alminnelige domstoler. En fastsettelse av tvistebeløpet bør sammenfalle med slik dette er regulert i de allerede eksisterende nemndene.

Til pkt. 10.5 – Gebyr

Advokatforeningen støtter departementets forslag om at saksbehandlingen skal være gratis, eller at et eventuelt saksbehandlingsgebyr kun skal utgjøre et mindre beløp for forbruker. Det bør imidlertid klarlegges hvorvidt dette også gjelder for den næringsdrivende, og hvordan betaling saksbehandlingsgebyret stiller seg for den part som vinner frem i tvisten.

Til pkt. 10.6 – Bistand fra tredjeperson

Advokatforeningen er ut fra rettssikkerhetshensyn positiv til at loven tilrettelegger for at partene kan bistås av en tredjepart. Advokatforeningen mener at det bør presiseres om partene kan kreve å få dekket sakskostnader i forbindelse med advokatbistand, og det bør tas stilling til om det skal settes en øvre grense for hvor mye som kan kreves dekket. Advokatforeningen anbefaler i den forbindelse å se hen til gjeldende lovgivning for lignende nemnder og organer.

Advokatforeningen mener i den forbindelse at det er viktig at partene er kjent med nemndas kompetanse, og om det skal avsies rådgivende uttalelse eller treffes bindende vedtak. Dette vil være av betydning for om partene er tjent med å engasjere advokat og om man kan få dekket sakskostnader. Dersom nemnda kan treffe bindende vedtak, vil partene ha større insentiv til å bli bistått fra tredjeperson, i motsetning til en rådgivende uttalelse hvor partene ikke er pliktig til å rette seg etter uttalelsen.

Til pkt. 10.10.1 – Saksbehandlingsfrist

Advokatforeningen mener at 90 dagers saksbehandlingstid er tilstrekkelig, og at en lengre saksbehandlingstid vil hindre en effektiv saksbehandling. Et av hensynene bak lovforslaget er en raskere avklaring ved mindre tvister, hvor partene ikke er tjent med lang saksbehandlingstid. Advokatforeningene mener derfor at saksbehandlingsfristen ikke bør settes lengre enn 90 dager, og at det bør vurderes å settes kortere frist.

Til pkt. 12.4.3 – Partenes rett til å trekke seg fra saken

Advokatforeningen bemerker at lovteksten i denne bestemmelsen bør presiseres, ved at "Partene" bør omformuleres til for eksempel "Hver av partene", slik at det fremgår eksplisitt at hver av partene kan velge å trekke seg, og at det ikke er partene i fellesskap som kan trekke seg.

Til pkt. 12.4 og 12.5 – Saksforberedelse og -behandling i nemnd – kontradiksjon

Etter Advokatforeningens syn er det usikkert om skriftlig saksbehandling i nemnd vil tilfredsstille kravene til kontradiksjon i sivile saker. Advokatforeningen mener imidlertid at kravene til kontradiksjon i saksforberedelsen er tilfredsstillende, og er positive til de foreslåtte kravene om rett til innsyn og uttalelse.

Advokatforeningen støtter forslaget om at nemndene selv kan avgjøre at behandling ikke skal skje for lukkede dører og at partene har rett til å møte. I enkelte tilfeller kan det være nødvendig med muntlig behandling, og det er derfor viktig at hensynet til kontradiksjon blir ivaretatt ved at muntlig behandling er et alternativ i de tilfeller hvor et slikt behov foreligger.

Til pkt. 12.5 – Saksbehandling i nemnd – rådgivende uttalelse eller bindende vedtak?

Etter Advokatforeningens syn bør det gis retningslinjer for om nemnda skal avsi rådgivende uttalelser eller treffe bindende vedtak. Uklarhet om nemnda skal avsi rådgivende uttalelse eller bindende vedtak skaper manglende rettssikkerhet og forutberegnelighet. Slik det fremgår av høringsnotatet ønsker departementet at dette skal vurderes løpende sammen med nemndas utvikling og om uttalelsene etterlevs i bransjen. Advokatforeningen mener at denne uklarheten kan skape ringvirkninger på andre områder i loven, og det bør derfor klarlegges hvilken kompetanse nemnda skal ha. Av hensyn til rettssikkerheten fremstår det som klart at forbrukeren og den næringsdrivende må vite hvilken kompetanse nemnda har, før det tas et valg om å klage inn tvisten.

Advokatforeningen mener at dersom nemnda skal treffe bindende vedtak, bør det gis en henvisning til lovverket for fullbyrdelse av vedtaket og eventuell ankeadgang til de alminnelige domstolene.

Oppsummering

Advokatforeningen vil hilse lovforslaget velkommen med de kommentarer som er gitt ovenfor. Advokatforeningen har ikke bemerkninger til de økonomiske og administrative konsekvenser, og anser disse som nødvendige ved opprettelse av et utenrettslig klagebehandlingssystem.

Vennlig hilsen

Erik Keiserud
leder

Merete Smith
generalsekretær